

Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) projekto (programos, užsakymo) ANKETA

1. Projekto pavadinimas Paslaugų viešojo pirkimo-pardavimo sutartis Nr.470/1-2016

2. Vykdančioji institucija Lietuvos istorijos institutas

3. Vykdančiosios institucijos kamieninis padalinys _____

4. Subjektas, finansuojantis projektą, ar programa Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus

5. 2016 m. gauta suma, Eur 4620,00

6. Mokslo sritis Humanitariniai mokslai
(*humanitariniai mokslai, socialiniai mokslai, fiziniai mokslai, žemės ūkio mokslai, biomedicinos mokslai, technologijos mokslai*)

7. MTEP rūšis:
Fundamentiniai moksliniai tyrimai Taikomieji moksliniai tyrimai Eksperimentinė plėtra

8. MTEP veiklos rezultatas:

– naujos žinios	☐	– esminis metodo (įrenginio, įrangos, paslaugos) modernizavimas	☐
– naujas žinių taikymas	☐	– socialinio reiškinio tyrimas	☐
– naujas metodas	☐	– originalus testas	☐
– prototipas	☐	– veiksmų tyrimas	☐
– nauja technologija	☐	– nauja koncepcija	☐
– tyrimais grįstas modelis	☐	– naujas instrumentarijus	☐
– matematinis tyrimas	☐	– kalbos studija	☐
– naujas algoritmas	☐	– šaltinių tyrimas	☒
– nauja programinė įranga	☐	– nestandartiniai gyvų ir negyvų medžiagų tyrimai	☐
– informacinių technologijų plėtra	☐	– klinikiniai tyrimai (1-3 fazė)	☐
– internetinė technologija	☐	– duomenų apdorojimo priemonių įdiegimas naujoje srityje ar nauju būdu	☐
– MTEP programinės įrangos panaudojimas technologijoms	☐	– mokslinio projekto įgyvendinamumo tyrimas	☐
– kita (įrašyti) _____			

9. Patvirtiname, kad projektas nepatenka į veiklų kategorijas, kurios pagal Frascati vadovą nepriskiriamos MTEP (mokslo ir techninės informacijos paslaugos, universalių duomenų rinkimas, testavimas ir standartizacija, galimybių studija (projekto įgyvendinamumo analizė), įprastas programinės įrangos kūrimas, standartiniai testai, prognozės, gedimų lokalizacija, inovacinė veikla, gamyba, administravimas, švietimas ir pan.)

PRIDEDAMA. 1. Sutarties kopija (1-ojo ir paskutiniojo puslapių).

2. Sutarties kalendorinis planas.

3. Projekto techninė užduotis.

4. Baigiamosios (tarpinės) ataskaitos išvadų puslapis(iai).

5. Kita informacija _____

(Jei sutarties informacija konfidenciali, turi būti įrašyta, kad medžiagą institucijos atstovai suderintu laiku pateiks ekspertų posėdžiui; po to medžiaga bus gražinta; informacijos konfidencialumas garantuojamas)

Projekto vadovas [parašas] Jaun.mokslo darbuotojas Saulius Sarcevičius
Atsakingas asmuo [parašas] Direktorius Miknyš Rimantas
(parašas) (pareigos) (pavardė, vardas)

Data: 2017 m. liepos 24 d.

Aufėjinis 3500.
4620,- Eur

PASLAUGŲ VIEŠOJO PIRKIMO – PARDAVIMO SUTARTIS Nr. 470/1
Vilnius, 2016 m. balandžio 19 d.

Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus, pagal Lietuvos Respublikos įstatymus įsteigta ir veikianti biudžetinė įstaiga, juridinio asmens kodas 190757374, kurio registruota buveinė yra adresu Naugarduko g. 10/2, Vilnius, duomenys apie šį juridinį asmenį kaupiami ir saugomi Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registre, atstovaujamas direktoriaus Jašos Marko Zingerio, veikiančio pagal Muziejaus nuostatus, (toliau – **Perkančioji organizacija**),

Ir

Lietuvos Istorijos institutas, valstybinis mokslinių tyrimų institutas, pagal Lietuvos Respublikos įstatymus įsteigta ir veikianti biudžetinė įstaiga, juridinio asmens kodas 111955361, kurio registruota buveinė yra adresu Kražių g. 5, Vilnius, duomenys apie šį juridinį asmenį kaupiami ir saugomi Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registre, atstovaujamas direktoriaus Rimanto Miknio, veikiančio pagal Instituto įstatus (**toliau „Paslaugų teikėjas“**),

toliau kartu vadinami **Šalimis**, o kiekvienas atskirai – **Šalimi**, sudarė šią paslaugų viešojo pirkimo- pardavimo sutartį, toliau vadinamą **Sutartimi**, bei susitarė dėl toliau išdėstytų sąlygų:

Ši Sutartis sudaryta vadovaujantis apklausos žodžiu būdu atliktu mažos vertės viešuoju pirkimu (pagrindas – 2016 m. balandžio 13 d. Tiekėjų apklausos pažyma Nr. 18).

1. Sutarties objektas

1.1. Paslaugų teikėjas įsipareigoja pagal šią Sutartį, Perkančiosios organizacijos užsakymą ir pateiktą informaciją suteikti Perkančiajai organizacijai *Panerių memorialo Holokausto ir visoms nacizmo aukoms atminti kompleksinio sutvarkymo projektui* įgyvendinti reikalingas istorinių - archeologinių tyrimų paslaugas (toliau – „Paslaugos“), o Perkančioji organizacija įsipareigoja priimti tinkamai suteiktas Paslaugas, pasirašant Paslaugų priėmimo – perdavimo aktą (-us).

1.2. Paslaugų detalizacija: Perkamos Panerių memorialo Holokausto ir visoms nacizmo aukoms atminti kompleksinio sutvarkymo projektui įgyvendinti reikalingos istorinių - archeologinių mokslinių tyrimų paslaugos: iki Sutarties sudarymo esamos bei Paslaugų teikimo laikotarpiu atsirasiančios istorinės, archeologinės, ikonografinės, topografinės, žemės paviršiaus lazerinio skenavimo (LIDAR) nuotraukų ir kitų geofizikinių tyrimų, etc. medžiagos, susijusios su Antrojo pasaulinio karo masinių žudynių vieta Paneriuose, analizė bei apibendrinimas.

1.3. Paslaugų apimtis – 1 Paslaugų komplektas, kurių rezultatas - vienas dokumentas PDF formatu.

1.4. Pirkimo objekto BVPŽ kodas: 73110000-6 (*Mokslinių tyrimų paslaugos*), 8 paslaugų kategorija.

1.5. Paslaugų teikimo laikotarpis, įskaitant Paslaugų rezultato pateikimą: nuo sutarties įsigaliojimo iki 2016 m. spalio 31 d. imtinai.

1.6. Paslaugų rezultato pateikimo vieta: Naugarduko g. 10, Vilnius.

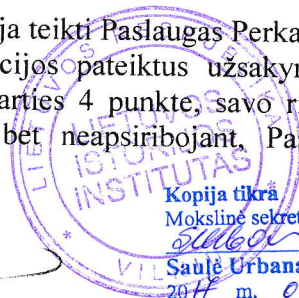
1.7. Visų Paslaugų teikimas turi būti iš anksto suderintas su Perkančiosios organizacijos atstovu. Visos Perkančiosios organizacijos teisėtos ir pagrįstos pastabos yra privalomos Paslaugos teikėjui.

2. Paslaugų teikėjo teisės ir įsipareigojimai

2.1. Paslaugų teikėjas įsipareigoja perduoti suteiktas Paslaugas Sutarties 1.5 p. numatytu terminu, pasirašant perdavimo - priėmimo aktą (-us), kuris (-ie) yra laikomi neatsiejama Sutarties dalimi.

2.2. Paslaugų teikėjas įsipareigoja teikti Paslaugas Perkančiajai organizacijai pagal Sutartį, jos priedus ir Perkančiosios organizacijos pateiktus užsakymus bei teisėtus nurodymus, už Sutarties kainą, kuri yra nustatyta Sutarties 4 punkte, savo rizika bei sąskaita, kaip įmanoma rūpestingai bei efektyviai, įskaitant, bet neapsiribojant, Paslaugų teikimą pagal geriausius

M. Miknis

[Handwritten signature]

visuotinai pripažįstamus profesinius, techninius standartus ir praktiką, panaudodamas visus reikiamus įgūdžius, žinias.

2.3. Paslaugas teikti vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais Paslaugų teikimą bei atsižvelgiant į objekto specifiką.

2.4. Paslaugų teikėjas įsipareigoja nedelsiant raštu informuoti Perkančiąją organizaciją apie bet kurias aplinkybes, kurios trukdo ar gali sutrukdyti Paslaugų teikėjui užbaigti Paslaugų teikimą nustatytais terminais.

2.5. Paslaugų teikėjas įsipareigoja po Paslaugų suteikimo nedelsiant neterminuotai ir besąlygiškai perleisti nuosavybės teisę ir visas autoriaus turtines teises į Paslaugų teikimo rezultata.

2.6. Paslaugų teikėjas įsipareigoja užtikrinti iš Perkančiosios organizacijos Sutarties vykdymo metu gautos ir su Sutarties vykdymu susijusios informacijos konfidencialumą bei apsaugą.

2.7. Paslaugų teikėjas įsipareigoja užtikrinti, kad Sutarties sudarymo momentu ir visą jos galiojimo laikotarpį jis turėtų reikiamus leidimus, licencijas ar kitus kvalifikacinius bei teisinius dokumentus, reikalingus norint teisėtai teikti Paslaugas. Paslaugų teikėjas Paslaugoms teikti gali pasitelkti trečiuosius asmenis, tik iš anksto gavęs raštišką Perkančiosios organizacijos sutikimą. Trečiųjų asmenų ar subteikėjų pasitelkimas nekeičia Paslaugų teikėjo atsakomybės dėl Sutarties įvykdymo.

2.8. Paslaugų teikėjas turi teisę gauti Paslaugų kainą su sąlyga, kad jis tinkamai vykdo šią Sutartį.

2.9. Paslaugų teikėjas turi ir kitas šios Sutarties ir Lietuvos Respublikoje galiojančių teisės aktų numatytas teises bei pareigas.

3. Perkančiosios organizacijos teisės ir pareigos

3.1. Perkančioji organizacija įsipareigoja Paslaugų teikėjui sudaryti visas sąlygas bei suteikti informaciją, būtinas Paslaugoms teikti.

3.2. Perkančioji organizacija įsipareigoja priimti Paslaugų teikėjo tinkamai suteiktas Paslaugas, pasirašant perdavimo - priėmimo aktą, ir mokėti Paslaugų kainą už tinkamai suteiktas Paslaugas pagal šios Sutarties sąlygas.

3.3. Perkančioji organizacija turi teisę bet kuriuo metu tikrinti Paslaugų atlikimo eigą ir kokybę.

3.4. Viešojo paslaugų pirkimo - pardavimo sutartyje bei teisės aktuose nustatytų Paslaugų teikimo termino ir kokybės reikalavimų laikymasis Perkančiajai organizacijai turi esminės reikšmės. Dėl Paslaugų tiekėjo padarytų viešojo darbų pirkimo - pardavimo sutartyje bei teisės aktuose nustatytų Paslaugų teikimo termino ir kokybės reikalavimų pažeidimų Perkančioji organizacija turės teisę vienašališkai nutraukti viešojo pirkimo pardavimo sutartį su Paslaugų teikėju dėl esminių sutarties pažeidimų, prieš tai raštu informavusi Paslaugų teikėją dėl ketinimo nutraukti viešojo pirkimo - pardavimo sutartį šiuo pagrindu ne vėliau kaip prieš 14 (keturiolika) kalendarinių dienų iki planuojamos viešojo pirkimo - pardavimo sutarties nutraukimo.

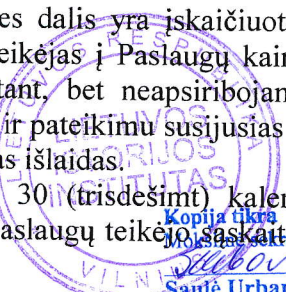
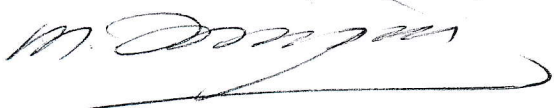
3.5. Perkančioji organizacija turi ir kitas šios Sutarties bei Lietuvos Respublikoje galiojančių teisės aktų numatytas teises.

4. Paslaugų kaina ir kainos mokėjimo tvarka

4.1. Perkančioji organizacija Paslaugų teikėjui už tinkamai suteiktas Paslaugas moka **4.620,00 Eur (keturi tūkstančiai šeši šimtai dvidešimt eurų 00 ct) bendrą Sutarties kainą.** Sutarties kaina yra maksimali, fiksuota ir pastovi bei negali būti keičiama ir viršijama visą Sutarties galiojimo laikotarpį.

4.2. Į Sutarties kainą ir jos sudėtines dalis yra įskaičiuotos visos su Paslaugų teikimu susijusios išlaidos ir mokesčiai. Paslaugų teikėjas į Paslaugų kainą privalo įskaičiuoti visas su Paslaugų teikimu susijusias išlaidas, įskaitant, bet neapsiribojant visas su dokumentų, kurių reikalauja Perkančioji organizacija, rengimu ir pateikimu susijusias išlaidas, aprūpinimo įrankiais, įranga, reikalingais Paslaugoms atlikti, ir kitas išlaidas.

4.3. Paslaugų kaina sumokama per 30 (trisdešimt) kalendarinių dienų nuo Paslaugų perdavimo - priėmimo akto pasirašymo ir Paslaugų teikėjo sąskaitos faktūros išrašymo dienos.

Saukė Urbanavičienė
2017 m. 07 mėn. 29 d.

13.3. Ši sutartis pasirašyta lietuvių kalba 2 (dviem) egzemplioriais, turinčiais vienodą teisinę galią – po vieną kiekvienai Šaliai.

13.4. Perkančiosios organizacijos už sutarties vykdymo kontrolę bei priežiūrą atsakingas asmuo - Jūratė Razumienė, Direktorius pavaduotoja administravimui ir plėtrai, adresas Naugarduko g. 10, Vilnius, tel. 8 5 2312355, mob. tel. 8 699 91512, el. paštas: jurate.razumiene@jmuseum.lt;

Paslaugų teikėjo už sutarties vykdymo kontrolę bei priežiūrą atsakingas asmuo – Zita Medišauskienė, adresas Kražių g. 5, LT-01108, Vilnius, tel. (8~5) 212 02 70, el. paštas zita.medisauskiene@gmail.com .

13.5. Šalys patvirtina, kad Sutartį perskaitė, suprato jos turinį ir pasekmes, priėmė ją kaip atitinkančią jų valią, tikslus ir pasirašė pirmiau nurodyta data.

Šalių adresai, rekvizitai ir parašai

Perkančioji organizacija:

Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus
Naugarduko g.10/2, LT-01309 Vilnius
Įstaigos kodas: 190757374
PVM mokėtojo kodas: ne PVM mokėtojas
Tel. (8 5) 2 312 357, faksas (8 5) 2312358
El. paštas: muziejus@jmuseum.lt
A/s. Nr. LT447300010002457632
Bankas: AB Swedbank

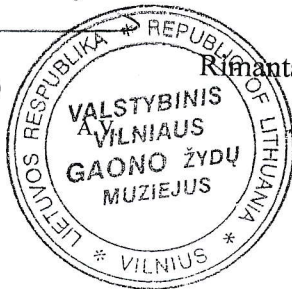
Paslaugos teikėjas:

Budžetinė įstaiga Lietuvos istorijos institutas
Adresas: Kražių g. 5, LT-01108, Vilnius
Įstaigos kodas 111955361
PVM mokėtojo kodas: ne PVM mokėtojas
Tel. 2614436, faks. 2611433
El. paštas: istorija@istorija.lt
A/s. Nr. LT027300010002458291
Bankas: Swedbank, AB

Direktorius

Jasa Markas Zingeris

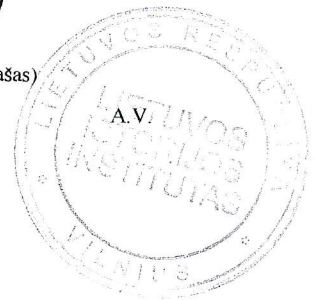
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Direktorius

Rimantas Miknys

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Kopija tikra
Mokslinė sekretorė

Saulė Urbanavičienė

20 17 m. 07 mėn. 29 d.

AB SEB bankas
Gedimino pr. 12 Vilnius, Lietuva
Įmonės kodas 112021238
PVM mokėtojo kodas LT120212314
Laikotarpis nuo 2016-09-22 iki 2016-09-22

Lietuvos istorijos institutas
Kražių g. 5-- , Vilnius, Lietuva
Įmonės /Asmens kodas 111955361

Sąskaitos LT05 7044 0600 0096 0987 | EUR išrašas

Data	Dokumento Nr. ir tipas	Mokėtojo arba gavėjo pavadinimas Mokėjimo paskirtis	Išlaidos	Pajamos
2016-09-22	0162660691773755 Lėšų įskaitymas	Lietuvos Respublikos finansų ministerija LT26 1010 0000 0213 2402 288601650 Lėšų įskaitymas: S.000056, dok. nr. 0162660691773755, unik. mokėj. kodas VB1609220312980, mokėtojas Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lukiškių g. 2 LT-01512 Lietuva, LT, įm. kod.: 288601650, mok. sąsk. LT261010000002132402, LIETUVOS BANKAS (BANK OF LITHUANIA), LIABLT2XXXX, prad. mok. Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus, prad. mok. įm. kod.: 190757374, įm. kod.: 111955361, mokesč. sąsk. LT057044060000960987 EUR, operac. Nr. 0240720160922001100010570, Nr. sistemoje 999SCTI16266A086, pervedama suma 4620,00 EUR, sąskaitos valiutos keitimo kursas į EUR 1,00000		4620,00 EUR 15951,94 LTL
2016-09-22	Komisinis mokestis	Komisinis mokestis: už lėšų admin. iš Lietuvos bankų eurais, operac. Nr. 0240720160922001100010570, Nr. sistemoje 999SCTI16266A086	-0,41 EUR -1,42 LTL	
2016-09-22	Grynųjų įmokėjimas	Jolanta Valiukaitė Lietuvos istorijos institutas 45508281188 Grynųjų pervedimas: Grynųjų įmokėjimas į sąskaitą Už knygas, mokėtojas Jolanta Valiukaitė Lietuvos istorijos institutas, operac. Nr. 0548920160922009600000048		336,00 EUR 1160,14 LTL
2016-09-22	Kom.mok.už gryn.perv	Kom. mok. už grynųjų pervedimą, operac. Nr. 0548920160922009600000048	-1,50 EUR -5,18 LTL	
2016-09-22	Kom.mok.už gryn.perv	Kom. mok. už grynųjų pervedimą, operac. Nr. 0548920160922009600000048	-0,50 EUR -1,73 LTL	
2016-09-22	Kom.mok.už gryn.perv	Kom. mok. už grynųjų pervedimą, operac. Nr. 0548920160922009600000048	-0,05 EUR -0,17 LTL	
2016-09-22	2000011710 Lėšų įskaitymas	UAB "Alma littera sprendimai" LT54 7044 0600 0786 8057 225586480 Lėšų įskaitymas: LIA000050,, dok. nr. 2000011710, unik. mokėj. kodas 2000011710, mokėtojas UAB "Alma littera sprendimai", Ūionų g. 2, Vilnius, Lietuva, LT, įm. kod.: 225586480, mok. sąsk. LT547044060007868057 EUR, AB SEB bankas, CBVILT2XXXX, įm. kod.: 111955361, operac. Nr. 0237420160922000300248212, pervedama suma 310,03 EUR, sąskaitos valiutos keitimo kursas į EUR 1,00000		310,03 EUR 1070,47 LTL

Informaciją apie indėlių draudimą rasite www.seb.lt.

Pradinis likutis sąskaitos valiuta	2016-09-22	1387,32 EUR 4790,14 LTL
Iš viso, išlaidos:		2,46 EUR 8,49 LTL
Iš viso, įplaukos:		5266,03 EUR 18182,55 LTL
Galutinis likutis sąskaitos valiuta	2016-09-22	6650,89 EUR 22964,19 LTL

Kepijė
Lietuvos Istorijos Institutas
Mokėjimo paskirtis: Už knygas

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

PANERIAI. IŠ NAUJO ATRANDAMI

**NACISTINIO REŽIMO VYKDYTŲ MASINIŲ ŽUDYNIŲ VIETOS
PANERIUOSE
ISTORINIŲ-ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ APIBENDRINAMOJI STUDIJA**

Studija atlikta vykdant Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus ir Lietuvos istorijos instituto paslaugų viešojo pirkimo – pardavimo 2016 m. balandžio mėn. 19 d. sutartį Nr. 470

Kopija tikra

Mokslinė sekretorė

Saulė Urbanavičienė

2017 m. 07 mėn. 24 d.

VILNIUS, 2016

Turinys

1. Įvadas (Zigmas Vitkus).....	3
2. Paneriai tarpukariu (1918–1939) (Zigmas Vitkus).....	8
3. Degalų saugyklų Paneriuose statyba (1940–1941) (Zigmas Vitkus).....	10
4. Masinės žudynės Paneriuose 1941-1944 metais (Neringa Latvytė – Gustaitienė)	13
5. Nacistinio režimo aukų atminimo įamžinimas (nuo 1944 m. iki šių dienų) (Zigmas Vitkus).....	30
6. Vilniaus Panerių memorialo reljefo rekonstrukcija (Saulius Sarcevičius, Oksana Valionienė).....	37
Įvadas.....	37
Tyrimų metodai. Išities duomenys	38
„Bazės“ bei jos vartų lokalizacija, reljefo pokyčiai sovietiniu laikotarpiu	41
Archeologinių bei geofizikinių duomenų apibendrinimas	44
3D skenerio nuskenotos teritorijos reljefo pokyčių plano komentarai	48
„Bazės“ rekonstrukcijos pagrindimas	51
Keletas pastabų dėl K. Sakowicziaus užrašų	66
Išvados	70
7. Priedai:	
Brėžinys Nr. 1: 1941-1944 m. vokiečių karinės bazės mokslinė rekonstrukcija. Identifikuotų objektų planas (Saulius Sarcevičius, Dainius Michelevičius, Oksana Valionienė)	
Brėžinys Nr. 2: 1941-1944 m. vokiečių karinės bazės mokslinė rekonstrukcija. Panerių memorialo ir vokiečių karinės bazės situacijos planas (Saulius Sarcevičius, Dainius Michelevičius, Oksana Valionienė)	

2011 m. gegužę Valstybiniame Vilniaus Gaono žydų muziejuje (toliau – Muziejus) buvo suorganizuotas tarptautinis seminaras „Panerių pelenai: pagarba Holokausto aukoms. Idėjos memorialo rekonstrukcijai“, kurio metu buvo nužymėtos „Panerių memorialo Holokausto ir visoms nacizmo aukoms atminti“ kompleksinio sutvarkymo gairės¹⁷. Nuo 2014 m. sausio 1 d. Memorialo teritoriją, iki tol priklausiusią Vilniaus savivaldybei, perdavus Muziejaus žinion, reikalai pajudėjo. Tų pačių metų birželį Lietuvos Respublikos kultūros ministerija ir Muziejus, palaikomi Lietuvos Vyriausybės, paskelbė ir įvykdė Memorialo kompleksinio sutvarkymo atvirą idėjos projekto (toliau – Projektas) konkursą, išrinko geriausius projektus ir nugalėtoją.

Vystant Projektą, iškilo poreikis nuosekliau iširti buvusių masinių žudynių teritoriją. Svarbiu postūmiu kokybiškai naujam požiūriui į šią vietą tapo Muziejaus darbuotojų surastos 1944 m. *Luftwaffe* darytos Panerių aeronuotraukos, kurių interpretavimas suteikė itin svarbių duomenų apie masinių žudynių vietoje buvusius objektus ir paskatino projekto rengėjus – Lietuvos Respublikos kultūros ministeriją ir Muziejų - užsakyti tyrimus, kurių rezultatai ne tik papildytų istorines žinias apie Panerius, bet ir leistų patikslinti užduotį architektams, tobulinsiantiems Memorialo sutvarkymo projektinį pasiūlymą. Kadangi invaziniai archeologiniai tyrimai (kasiniai arba šurfai) pagal judaizmo kapinių įstatymo nuostatas vietose, kuriose galima aptikti žmonių palaikų, yra vengtini, kad nebūtų sutrikdyta jų ramybė, buvo imtasi neinvazinių geofizikinių tyrimų.

2015–2016 m. georadaru¹⁸ dviem etapais, remiantis minėta aeronuotraukos interpretacija, Lietuvos istorijos instituto (toliau – Institutas) archeologai (vad. dr. Rokas Vengalis) ištyrė septynias vietas masinių žudynių teritorijoje, vėliau žemės paviršius nuskenuotas 3D metodu (darbus atliko UAB „Geobaltic“, vad. dr. Dainius Michelevičius), siekiant sudaryti detalų žemės paviršiaus reljefo 3D modelį. Analizuojant šio tyrimo metu gautą duomenų masyvą, buvo lokalizuotos naujos potencialios masinio laidojimo vietos, išsiskiriančios reljefo ypatumais žemės paviršiuje, tranšėjos, galimi aukų vedimo į žudynių vietą keliai, lavonų deginimo vietos, pastatų pamatai, kiti objektai bei pateikta šių duomenų interpretacija.

¹⁷ Prieiga internete: <http://www.jmuseum.lt/index.aspx?Element=ViewArticle&TopicID=529>. Žiūrėta: 2016 m. gegužės 10 d.

¹⁸ Daugiau apie nedestrukcinius archeologinius tyrimus žr. archeologo Mindaugo Grikpėdžio internetinį puslapį: <http://archeologas.lt/archeologiniai-tyrimai/geofizikiniai-tyrimu-metodai-archeologijoje/>. Žiūrėta: 2016 m. liepos 27 d.

Kopija tikra
Mokslinė sekretorė

Saulė Urbanavičienė

2017 m. 07 mėn. 24 d.

2016 m. gegužę numatomoje naujojo lankytojų centro vietoje, dabartinėje automobilių stovėjimo aikštelėje, atlikti žvalgomieji kasinėjimai (žvalgymus atliko Instituto archeologai dr. Irma Kaplūnaitė ir dr. Rytis Jonaitis). Tų pačių metų birželį Paneriuose darbavosi jungtinė JAV, Izraelio ir Kanados archeologų bei geofizikos specialistų komanda (vad. prof. Richard Freund and dr. Jon Seligman), ieškojusi „degintojų brigados“ pabėgimo tunelio pabaigos ir tyrusi kai kurias kitas vietas. Remiantis naujais geofizikinių tyrimų ir archeologinių kasinėjimų duomenimis, tikimasi imtis archeologinių kasinėjimų, kurie būtų vykdomi kartu vystant Projektą.

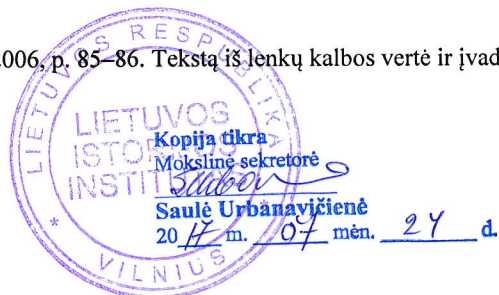
Šis Projektą vystantiems architektams pateikiamas dokumentas yra bene pirmasis bandymas jungtinėmis muziejininkų, istorikų, archeologų ir geofizikos specialistų pastangomis apibendrinti iki šandien žinomą masinių žudynių vietos Paneriuose istoriografiją, archyvinę, geofizikinių bei archeologinių tyrimų medžiagą. Studijoje aptariama vietos priešistorė, suteikiama žinių apie žudynių procesą, aukų atminimo įamžinimo raidą bei pristatomi masinių žudynių vietos reljefo tyrimai bei jų rezultatai.

Paneriai tarpukariu (1918–1939)

„Pervažiavus priemiestį, kelias aplenkia Panerių dvarelį ir kerta nusileidžiančių prie Neries kalvų šiaurinį pakraštį. Vienos kalvos viršūnėje stovi koplyčia, šalia kurios 1831 metų birželį įvyko Chlapovskio, Gelgaudo bei Zalivskio vadovaujamų sukilėlių būrių ir rusų kariuomenės kautynės. [...] Koplyčia, kaip legendinis sargybos bokštas, vieniša stūkso miške ant kalvos ir žvelgia į plačiai nusidriekusį Vilniaus slėnį. [...] Prie koplyčios vedančio kelio serpentiną ropščiasi kalvos virš aplinkinio kraštovaizdžio [...]. Aplenkę koplyčią, sustojame trijų vėduokle išsiskleidžiančių kelių kryžkelėje: kairėje Gardino traktas, viduryje – Trakų plentas, o dešinėje – Kauno vieškelis.“ Taip kelionę po Panerius aprašo žymus Vilniaus fotografas Janas Bulhakas (1876–1950), pavadinęs Panerius „gražiausiu Vilniaus apylinkių brangakmeniu“¹⁹.

Panašų susižavėjimą šiuo Vilniaus kampeliu yra išreiškęs ir žymus lenkų žurnalistas, rašytojas, visuomenės veikėjas ir vieno iš nedaugelio tekstų apie žudynes Paneriuose autorius Jozefas Mackiewiczus (1902–1985). „Panerių kalvos nuo seno žinomas savo grožiu, aukštomis pušimis. Jas garsina Mickevičiaus poema, 1831 m. mūšis tarp lenkų kariuomenės ir carinės Rusijos

¹⁹ Jan Bulhak, *Vilniaus peizažas: fotografo kelionės*, Vilnius, 2006, p. 85–86. Tekstą iš lenkų kalbos vertė ir įvadą parašė Stanislovas Žvirgždas.

Netoli šio atminimo ženkle, kiek atokiau nuo tako, tuo pat metu sutvarkytas „Kailio“ stovyklos gydytojo Hilario Feiguso (1888–1944) kapas – sakoma, kad tai vienintelis žmogus, kurį pavyko atpažinti vilniečiams 1944-ųjų liepą tarp daugybės kitų šioje vietoje sušaudytų žmonių. Manoma, kad čia jis ir palaidotas. Ant rusvo marmuro paminklo užrašas: „Čia ilsisi d-ras Hilaris Feigus (1888–1944) vienintelis iš 100 000 Panerių aukų, turintis savo kapą“.

Vilniaus Panerių memorialo reljefo rekonstrukcija

Įvadas

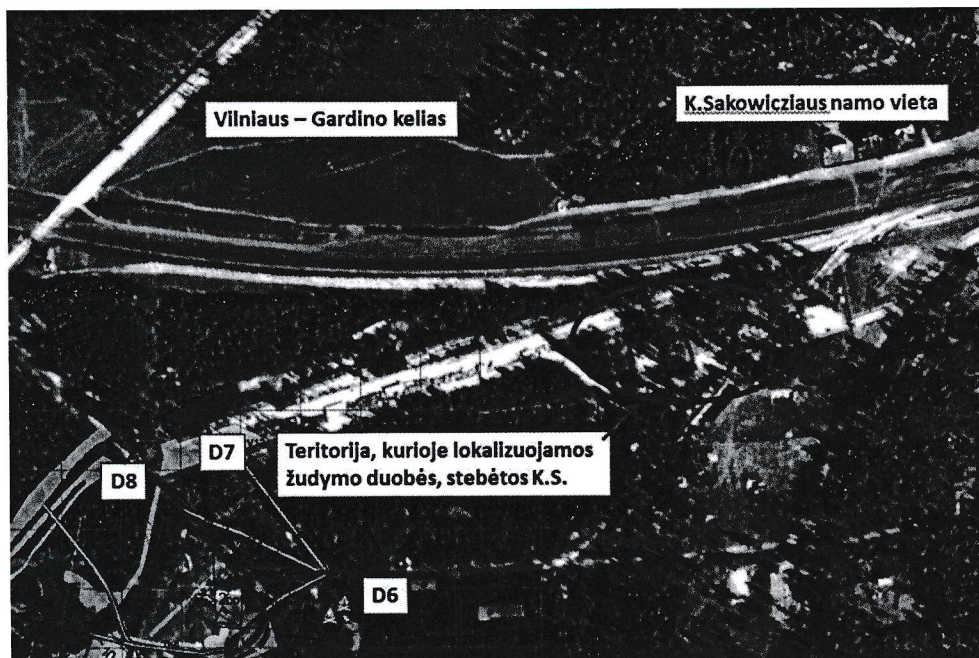
Lietuvos istorijos institutas (LII) 2016 m pasirašė sutartį su Valstybiniu Vilniaus Gaono žydų muziejumi, kuriame LII įsipareigojo pateikti apibendrintus Vilniaus Panerių memorialo istorinius, archeologinius, geofizikinius, kartografinius ir kt. duomenis, kurie, kaip atraminė medžiaga, pasitarnautų memorialo sutvarkymui bei jo rekonstrukcijos projektavimui. Užsibrėžtam tikslui pasiekti, darbai buvo suskaidyti į kelis etapus. Pirmame darbų etape, naudojant 3D skenerį, buvo nuskenuotas esamas memorialo reljefas. Šiuos darbus atliko UAB „Geobaltik“ (vad. dr. Dainius Michelevičius). Antrame darbų etape LII Miestų tyrimo skyriaus darbuotojų dr. Irmos Kaplūnaitės bei dr. Ryčio Jonaičio buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai memorialo teritorijoje - dabartinėje mašinų stovėjimo aikštelės vietoje, kur yra suprojektuota muziejui priklausysiančio naujo pastato statyba. Sekančiame darbų etape gauti archeologiniai, geofizikiniai, kartografiniai ir ypač 3D skenerio duomenys buvo panaudoti memorialo reljefo mikroformų išskirimui, atpažinimui bei jų interpretacijai. Šį darbą atliko LII Miestų tyrimo skyriaus darbuotojai Saulius Sarcevičius ir dr. Oksana Valionienė. Darbo metu buvo sudaryta 3D skeneriu nuskenuotos „bazės“ teritorijos (11,8 ha) reljefo rekonstrukcija, kuri pateikiama brėžinyje 1. Taip pat dabartiniame plane sudarytas „bazės“ situacijos planas su jį ribojančiom priegom (brėžinys 2).

Kopija tikra
Mokslinė sekretorė
Saulė Urbanavičienė
2017 m. 07 mėn. 29 d.

memorialo ribų. Akivaizdu, kad šią teritoriją taip pat būtina tirti, panaudojant 3D skenerį, georadarą bei geocheminius tyrimo metodus.

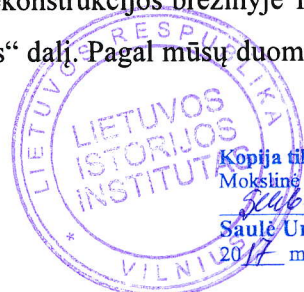
3 pav.

Išvados

Vilniaus Pilių memorialo reljefo rekonstrukciją galima buvo atlikti tik remiantis dabartinio reljefo 3D skenerio duomenų pagrindu. Šie duomenys leido naujai interpretuoti turimus istorinius, archeologinius šaltinius bei 1944 m. aeronuotraukose užfiksuotus vaizdus. Lyginant su senąja kartografija, atsirado galimybė rekonstruoti reljefo pokyčius, vykusius iki mūsų dienų. Viso buvo nuskenuotas 11,8 ha Vilniaus Panerių memorialo plotas, apimantis „bazės“ centrinę dalį (brėžinys 2). Šiame plote buvo išskirti objektai – žudymo bei deginimo duobės, pastatai, apkasai, šaulių postai bei jų žudymo vietos šalia žudymo duobių, pagrindinių takų bei takelių tinklas, tranšėjos, vartų vietos - pažymėti autorių sudarytame reljefo rekonstrukcijos brėžinyje 1. Tačiau ištirta 3D skeneriu teritorija apima tik nedidelę vokiečių „bazės“ dalį. Pagal mūsų duomenis „bazė“ užėmė

70

Kopija tikra
Mokslinė sekretorė

Saulė Urbanavičienė

2017 m. 07 mėn. 29 d.

86,5 ha, turėjo mažiausiai ketverius vartus (brėžinys 2). Nei vieni vartai šiuo metu nepatenka į Panerių memorialo teritoriją, užimančią tik 18,9 ha. Tad akivaizdu, kad, visų pirma, būtina pratęsti mūsų pradėtus tyrimus dar netyrinėtoje „bazės“ dalyje. Svarbu juos tęsti remiantis mūsų pritaikyta tyrimų metodika, kurios esmė – nedestrukciniai tarpdisciplininiai tyrimų metodai. Šia prasme tyrimų galimybės nėra išnaudotos. Kazimierzo Sakowicziaus užrašų analizė rodytų, kad netyrinėtuose „bazės“ plotuose galima aptikti dar nežinomų žudymo duobių arba aukų deginimo vietų. Žiūrint į ateitį, reiktų numatyti nedestrukcinis tyrimų metodus, kuriais remiantis galima būtų atsakyti į kitais tyrimų būdais lokalizuotų žudymo duobių patvirtinimo klausimą. Vienas iš tokių metodų – geocheminis. Jo pagalba, imant žemės mėginius ir juos tiriant, galima būtų apibrėžti aukų deginimo teritorijas, kurios, kaip parodė mūsų tyrimai, susijusios su žudymo duobėmis. Tyrimams svarbi teritorija neapsiriboja vien tik „baze“. Toks plotas išsiskiria tarp Vilniaus – Gardino bei „strateginio“ kelių, užimančio 18,7 ha. (brėžinys 2).

Manytume, kad „bazės“ bei šalia jos esančių teritorijų tyrimai - nėra savitiksliis, o susijęs su šioje vietoje vykusios, visų pirma žydų, tragedijos atminties išsaugojimu ir įprasminimu.

Priedai:

Brėžinys Nr. 1: 1941-1944 m. vokiečių karinės bazės mokslinė rekonstrukcija. Identifikuotų objektų planas (Saulius Sarcevičius, Dainius Michelevičius, Oksana Valionienė)

Brėžinys Nr. 2: 1941-1944 m. vokiečių karinės bazės mokslinė rekonstrukcija. Panerių memorialo ir vokiečių karinės bazės situacijos planas (Saulius Sarcevičius, Dainius Michelevičius, Oksana Valionienė)

